

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний
університет
імені В. Н. Каразіна

Державна установа
«Інститут патології хребта та суглобів
імені професора М. І. Ситенка
Національної академії
медичних наук України»

ПУХЛИНИ КІСТОК

Навчально-методичний посібник

За загальною редакцією
проф. М. І. Хвисюка, проф. О. Є. Вирви

Харків – 2021

Рецензенти:

Г. Г. Голка – докт. мед. наук, професор, завідувач кафедри ортопедії та травматології Харківського національного медичного університету;

Ю. О. Вінник – докт. мед. наук, професор, завідувач кафедри онкологічної хірургії, променевої терапії та паліативної допомоги Харківської медичної академії післядипломної освіти.

Колектив авторів:

М. І. Хвисюк, О. Є. Вирва, І. В. Белозьоров, О. П. Шармазанова, О. М. Хвисюк.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 2 від 18.12.2020 р.)*

П 88 **Пухлини кісток** : навчально-методичний посібник / М. І. Хвисюк, О. Є. Вирва, І. В. Белозьоров, О. П. Шармазанова, О. М. Хвисюк ; за заг. ред. проф. М. І. Хвисюка, проф. О. Є. Вирви. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 112 с.

ISBN 978-966-285-716-0

Відносна рідкість, недостатня медична інформація та проблеми підготовки ортопедів-онкологів досить часто зумовлюють трагічні наслідки пухлини для пацієнтів.

Колектив авторів медичного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна, ДУ «Інститут патології хребта та суглобів імені проф. М. І. Ситенка НАМН України» та Харківської медичної академії післядипломної освіти, які мають великий багаторічний досвід із надання допомоги таким хворим, підготували цей навчально-методичний посібник, у якому на сучасному науковому та практичному рівні подані проблеми діагностики, сучасного комплексного лікування окремих нозологічних одиниць пухлин, принципи організації боротьби з цією патологією.

Видання розраховане для навчання студентів, лікарів-інтернів, аспірантів, підвищення кваліфікації сімейних лікарів та лікарів первинної ланки медичної допомоги.

Це єдиний посібник, присвячений пухлинам кісток, який видається в Україні за останні 30 років.

УДК 616.71–006

ISBN 978-966-285-716-0

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2021

© Хвисюк М. І., Вирва О. Є., Белозьоров І. В., Шармазанова О. П., Хвисюк О. М., 2021

© Чорна О. Д., макет обкладинки, 2021

ЗМІСТ

ВІД АВТОРІВ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. РОБОЧІ КЛАСИФІКАЦІЇ ПУХЛИН КІСТОК	7
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА АЛГОРИТМУ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРОГО ... 13	
2.1. Клінічна діагностика.....	14
2.2. Променева діагностика	16
2.3. Лабораторна діагностика	22
2.4. Патоморфологічне дослідження	24
РОЗДІЛ 3. ХІРУРГІЧНЕ ЛІКУВАННЯ ПУХЛИН КІСТОК	26
3.1. Сучасні підходи до лікування хворих на злоякісні пухлини кісток.....	26
3.2. Особливості хірургічного етапу лікування.....	29
3.3. Оперативне втручання	32
3.4. Хірургічне лікування метастатичних уражень кісток.....	36
РОЗДІЛ 4. ОКРЕМІ НОЗОЛОГІЧНІ ФОРМИ ПУХЛИН КІСТОК	37
4.1. Остеогенні пухлини	37
4.1.1. Доброякісні пухлини	37
Остеома	37
Остеоїд-остеома	38
Остеобластома.....	40
4.1.2. Злоякісні кісткоутворювальні пухлини.....	42
Остеогенна саркома	42
Остеосаркома низького ступеня злоякісності	47
Поверхневі остеосаркоми	48
Періостальна остеосаркома	50
Високодиференційована поверхнева остеосаркома	51
Телеангіектатична остеосаркома	52
Мультифокусна остеосаркома	53
4.2. Хондроутворювальні пухлини	54
4.2.1. Доброякісні пухлини	54
Хондрома.....	54
Множинні хондроми	56
Періостальна та м'якотканинна хондрома.....	56
Остеохондрома.....	57

Хондробластома	59
Хондроміксоїдна фіброма.....	60
4.2.2. Злоякісні хондроутворювальні пухлини.....	62
Хондросаркома	62
Центральна хондросаркома.....	62
Периферична хондросаркома.....	64
Періостальна хондросаркома	66
Світлоклітинна хондросаркома	67
Вторинна хондросаркома	68
4.3. Гігантоклітинна пухлина кістки.....	69
4.4. Фіброгенні пухлини	73
4.4.1. Фіброгенні доброякісні пухлини	74
Неосифікована фіброма (НФ)	74
Гістіоцитарна фіброма.....	74
4.4.2. Фіброгенні злоякісні пухлини.....	75
Фібросаркома	75
Синовіальна саркома	77
4.5. Кістково-мозкові пухлини.....	78
Еозинофільна гранульома.....	78
Саркома Юїнга	79
Ретикулосаркома	82
Лімфогранулематоз	84
Міелома	84
4.6. Судинні пухлини	86
Гемангіома.....	86
Гемангіоендотеліома	88
Ангіосаркома	89
Нотохордальна пухлина	90
4.7. Передпухлинні захворювання:.....	91
Кістково-хрящовий екзостоз	91
Фібозна дисплазія	92
Юнацька кісткова кіста.....	93
Аневризмальна кісткова кіста (АКК).....	94
4.8. Вторинні пухлини кісток.....	96
4.8.1. Метастатичні ураження кісток	96
4.8.2. Малігнізація доброякісних утворів кісток	100
ЗАКЛЮЧЕННЯ	102
Питання для самоконтролю	103
Список літератури	105